

verb la prezent precedat de *da* are același rol ca și *ște* în exprimarea viitorului¹.

Dintre autorii care consideră că *ima* (invariabil) sau *imam* nu formează un viitor propriu-zis amintim încă pe L. Andreicin², L. Beaulieux³ (care intitulează capitolul cu privire la această problemă „Substituts du futur”) și I. Trifonov⁴.

Într-o valoroasă monografie asupra graiului din Nevrokop K. Mircev observa că formele verbului *imam* pentru exprimarea viitorului le-a întâlnit de câteva ori în Sbornicul din Nevrokop, dar că nu le-a auzit în vorbire⁵. Dimpotrivă, Vl. Gheorghiev subliniază existența unui viitor format cu *ima* mai ales în vorbirea curentă, arătând totodată paralelismul care există între construcția din bulgară și românescul *am să fac*⁶. În sfârșit, cităm aici părerea lui Stoiko Stoikov, care consideră că auxiliarele *ѣхшѣж* și *имамѣ* din vechea bulgară s-au diferențiat, primul folosindu-se pentru forma afirmativă de viitor, iar ultimul pentru forma negativă⁷.

Din veacul al XIII-lea și al XIV-lea *ѣхшѣж* devine aproape singurul auxiliar pentru formarea viitorului în formă afirmativă⁸. Documentele valahobulgare din sec. XIV—XV conțin începutul formării viitorului cu *штѣж* + un verb precedat de *da*. Aceleași documente păstrează însă multă vreme vechea formă de viitor cu infinitivul⁹.

Stoiko Stoikov presupune că înlocuirea infinitivului cu conjunctivul a început prin sec. al XVI-lea și s-a terminat prin sec. al XVIII-lea¹⁰. Probabil după această dată particula *da* din forma de viitor *šta da piša* a început să cadă, dând naștere viitorului de astăzi *ște piša*.

Dacă datarea acestui proces propusă de Stoiko Stoikov este întemeiată, atunci faptele vorbesc clar împotriva părerii lui Eugen Seidel. Viitorul de tipul *voi bea* în limba română este mult mai vechi decât *ște piša* din bulgară.

În cele mai vechi documente de limbă românească se găsesc atestate forme de viitor cu *voi*, *veri*, *vei*, *va*, *vom*, *vrem* etc. plus infinitivul scurt. Ovid Densusianu citează un mare număr de exemple din Psaltirea Scheiană, Palia

¹ A. Todorov Balan, *Нова българска граматика за всякого. ДЯЛ първи. За думите*, fasc. III *Verbul*, Sofia 1958, p. 330.

² *Основна българска граматика*, Sofia 1942, p. 312.

³ *Grammaire de la langue bulgare*, Paris, 1933, p. 341.

⁴ *Значение на сложните (описателните) бъдещи времена в новобългарския език* în «Периодическо списание на българското Книжовно дружество в София» Plovdiv, 1908, fasc. 9—10, p. 3.

⁵ K. Mircev, *Неврокопският говор*, Sofia, 1936, p. 83.

⁶ Vl. Gheorghiev, *Възникване на нови сложни форми със спомогателен глагол имам* în «Известия на института за български език» Sofia, 1957, p. 43.

⁷ Stoiko Stoikov, *Образуване на бъдеще време (футурум) в современния български език* în «Езиковедноетнографени изследвания в памет на академика Стоян Романски» Sofia, 1960, p. 240.

⁸ *Ibidem* p. 240.

⁹ S. B. Bernstein, *Разыскания в области болгарской исторической диалектологии* vol. I, *Язык валишских грамот XIV—XV вв.*, М.-Л. 1948, p. 206.

¹⁰ Stoiko Stoikov, *art. cit.*, p. 241.